

ЗМІСТ

Вітання	
Володимиру Андрійовичу Чепелику 75!	2
<i>Кор. редакції.</i> Вітаємо лауреатів премії імені І. Ю. Репіна.....	3
Слово редактора	
<i>Володимир Петрашик.</i> Мистецтво в часи пандемії	4
Презентації	
Олег Капустяк.....	7
Христина Рідзель.....	36
Богдан Ткачик.....	84
Валентин Хрущ.....	96
Василь Рябенко.....	97
Мистецтво і війна	
<i>Кор. редакції.</i> Своєчасний мистецький проєкт – «Вільні!»	8
У НСХУ	
<i>Олена Загаєцька.</i> VIII Всеукраїнська триєнале скульптури і Х Всеукраїнська виставка-конкурс імені Георгія Якутовича ...	10
<i>Сергій Росляков.</i> Художники Миколаєва за п'ятдесят років.....	98
<i>Віталій Ханко.</i> Полудень віку Полтавської організації Національної спілки художників України.....	114
<i>Валентина Молинь.</i> Косівська регіональна організація НСХУ: тридцятиліття діяльності в контексті культурно-мистецьких процесів.....	120
<i>Наталія Сухоліт.</i> Живописний пленер «Михайло Гуйда та учні»	126
Думки вголос	
<i>Олена Сом-Сердюкова.</i> Культурний ландшафт: роздуми про київську ситуацію	14
Дослідження. Знахідки	
<i>Марина Дроботюк.</i> Юзеф Водинський. До атрибуції одного твору.....	18
Мистецька спадщина	
<i>Надія Юрченко.</i> Никанор Онацький: ідентифікація	20
<i>Наталія Агеєва.</i> Монументально-декоративний живопис Михайла Врубеля в київському особняку Б. і В. Ханенків.....	22
<i>Анастасія Гончаренко.</i> Федір Недошовенко: мистецтво, створене серцем.....	26
<i>Катерина Лісова.</i> Шлях до вершин (про київського художника-графіка Лева Призанта).....	28
<i>Ірина Гах.</i> Лев Гец в історії Святоюрської гори, або Таємна схованка митрополита.....	40
<i>Тетяна Басанець.</i> Їй би виповнилося 75! (пам'яті Людмили Ястреб).....	85
Ім'я в мистецтві	
<i>Володимир Петрашик.</i> Світове визнання «Шовкового шляху» Михайла Гуйди.....	32
<i>Христина Звіринська-Чабан.</i> Карло Звіринський: «...спроба іти з духом часу...»	44
<i>Галина Хорунжа.</i> Теодозія Бриж: діалог	48
<i>Наталія Філевич.</i> Патріарх музейної справи в Україні (пам'яті Бориса Возницького).....	50
Сучасне мистецтво	
<i>Роксана Рублевська.</i> Еволюція гедоністичних потреб у живописі Дарини Момот	34
<i>Вікторія Кулікова.</i> У Дніпрі встановлено скульптуру «Атлант» братів Зігур	78
<i>Любомир Медвідь.</i> Пошук мистецької істини.....	80
<i>Юлія Самофалова.</i> Назар Білик. Пам'ятний знак Павлові Шеремету.....	82
<i>Анна Носенко.</i> Абстрактний живопис Дмитра Величка: у просторі «перебування»	90
<i>В. П. Марія Свириденко</i> – талановитий художник і дизайнер	147
Теоретична думка	
<i>Марина Протас.</i> Україна в мультикультурному дискурсі «art local – art global».....	37
Творчий портрет	
<i>Михайло Безпальків.</i> Майстер художніх виробів зі шкіри Володимир Сидоренко	54
<i>Лада Цимбала.</i> Остап Патик – штрихи до портрета мистця.....	56
<i>Надія Бабій.</i> Контексти Василя Красьохи.....	102
Музеї та колекції	
<i>Володимир Петрашик.</i> Олександр Тульчинський. Штрихи до його колекції.....	60
<i>Володимир Кабаченко.</i> Тарас Максим'юк: «Я чужим себе в Одесі не відчуваю».....	63
<i>Володимир Петрашик.</i> Естетика форми й образу в мистецтві шістдесятників	67
<i>Володимир Петрашик.</i> З історії книговидавництва. Джон Флексман і його ілюстрації до трагедій Есхіла	73
<i>Наталія Бондаренко.</i> Sup spesie aeternitatis. З погляду вічності.....	75
Мистецькі події	
<i>Володимир Петрашик.</i> Віктор Маринюк. «Жити уважно».....	88
<i>Володимир Кудлач.</i> Сублімація світла	94
<i>Ірина Глебова.</i> «Рафаель – назавжди» (виставка графіки з фондів Одеського музею західного і східного мистецтва).....	128
<i>Юлія Самофалова.</i> Виставка «Вільна глина» Івана Григор'єва та Андрія Ільїнського.....	132
<i>Олена Загаєцька.</i> Ювілейна виставка Сергія Грущенка	136
Традиції і сучасність	
<i>Катажина Якубовська-Кравчик, Йоанна Кучинська.</i> Протистояння між тілом і душею в сучасному мистецтві на прикладі творчості Дмитра Гордіці	106
Українці у світі	
<i>Анастасія Швидюк.</i> Той, що зупиняє час. Творчість Мирослава Дузінкевича	110
Пам'ять	
<i>Марина Протас.</i> Пам'яті скульптора Володимира Протаса.....	137
<i>Олександр Дмитренко.</i> Бурхливе життя натюрмортів Костянтина Могилевського (пам'яті мистця).....	142
<i>Надія Ніколаєва.</i> Він вірив у вільну і сильну Україну (пам'яті Олеса Доріченка).....	145
Ex libris	
<i>Віталій Ханко.</i> Унікальне видання про козацькі старожитності (до 120-річчя виходу альбому «Из украинской старины»)	149
<i>Олег Коваль.</i> Визначна віха в підготовці нової історії українського мистецтва.....	154
<i>Олександр Федорук.</i> Мистецтво в культурі і культура мистецтва.....	156
<i>Анастасія Швидюк.</i> Іван Небесник. «Графічне мистецтво Закарпаття: друга половина ХХ століття».....	158
<i>Оксана Сторчай.</i> Грунтовна праця з каталогізації унікальної колекції лаврських «Кужбушків»	159
<i>Зоя Чегусова.</i> Від спроби авторського нарративу до створення короткої історії мистецтва	160
<i>Олена Загаєцька.</i> Альбом про іконопис Дмитра Гордіці.....	164

ВАСИЛЬ КРАСЬОХА
Зішестя Святого Духа на апосто-
лів, 2011
Полотно, олія

КОНТЕКСТИ ВАСИЛЯ КРАСЬОХИ

АКТУАЛЬНА ОБРАЗОТВОРЧИСТЬ СУЧАСНОСТІ – СКЛАДНИЙ ДЛЯ ПЕРЕСІЧНОГО РОЗУМІННЯ ПРОЦЕС, ЩО ВЖЕ НЕ ЗАЛЕЖИТЬ ВІД МАТЕРІАЛІВ ТА ЗАСОБІВ. ІНДУСТРІАЛЬНІ РЕВОЛЮЦІЇ, ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ЗАЛИШИЛИ ДАЛЕКО ПОЗАДУ ПРОСТЕ РЕМІСНИЧЕ ВМІННЯ КОПІЮВАТИ РЕАЛЬНІСТЬ. ВАЖЛИВИМ Є СТВОРЕННЯ КОМУНІКАТИВНИХ КАНАЛІВ У МИСТЕЦТВІ, А НЕ СТВОРЕННЯ ЖИВОПИСУ, ГРАФІКИ ТОЩО; ВЛАСНА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ, ДОСЛІДЖЕННЯ ФОРМ І СУТНОСТІ МИСТЕЦЬКИХ ТЕКСТІВ.

Василь Красьоха – відомий живописець, випускник Національної академії образотворчого мистецтва і архітектури, майстерні Василя Гуріна (1939–2018). Сповідує постулати реалістичного живопису, який називає «правдою життя», тонко відчуває колористичні нюанси природи, досконало передає емоційне відчуття архітектурного пейзажу. Його полотна 2010-х рр., попри реалістичне трактування, належать до елегантного живопису, передають унікальний поетичний образ буденності.

Авторський почерк кристалізувався тривалий час щоденною працею над собою, пошуком унікального особистісного вираження, символічного сюжету [2, с. 83]. У цій праці однаково важливими були попередній досвід академічних студій, що дозволив

вільно оперувати засобами художнього вираження, експерименти з формою та кольором, здобуті у спілкуванні з мистецьким товариством на пленерах, спільних виставках, огляді музейних колекцій. Однак не менш важливим для мистця став власний екзистенційний розвиток, досвід буття, втрати близьких, заглиблення в духовні практики, паломництво та зречення.

Художник започаткував серію творів, присвячену християнським архітектурним пам'яткам, – самовіддано малював монастирі та забуті церкви України, Польщі, двічі відвідав Єрусалим, згодом мав нагоду перебувати на Афоні, де отримав дозвіл проживати в середовищі священнослужителів. Виставка робіт «Священний Афон» презентувалася в багатьох містах і містечках України впродовж 2018–2019 років.

Особливу зацікавленість, з огляду на актуальні тенденції образотворчості XXI ст., становить серія картин «Сакральність буття», започаткована 2010 року. У ній автор, зображуючи поліські краєвиди, надає їм метафоричності, іконографічного підтексту, пов'язуючи сюжет із християнським землеробським циклом. Утім, розуміння цього підтексту неможливе без декодування, пояснення концепції.

Початок XXI ст. диктує вимоги критичного осмислення візуальної творчості, заглиблення в авторське чи кураторське трактування експозиції, особистісне співпереживання твору глядацькою аудиторією, де обов'язково постануть такі питання. Чому картини В. Красьохи мають назви іконографічних сюжетів? Чи назва твору автоматично відносить твір до рангу поклоніння? Де межа між об'єктом вшанування та твором мистецтва?

Серію складають 15 полотен – неповний квадрат, ледь помітно ширший в основі – ідеальна фігура, символіка якої пов'язана зі світлотворенням та одночасно земним сприйняттям ідеалу через спотворення перспективою. Цикл «Сакральність буття» створений на основі етюдних зарисовок, що походять із 80-х рр. XX ст. Заперечуючи думку про виключно плернерний підхід до роботи майстра, вдамося до пояснень мистецького процесу: первісно мистець шукав задум, обмірковував пластичне вирішення, контекст. Далі на основі етюдів виконував ескізи, розробляв композиції. За необхідності художник додатково виїжджав на натуру.

Втрата дружини призвела до роздумів про сенс життя, звернення до духовного, паломництва, пошуку сенсовості візуальних смислів. Повернувшись з Єрусалиму 2010-го, мистець звернувся до старих етюдів, виконаних у 1980-х рр. у Вишньому Волочку (Росія). Серед них віднайшов сюжет із косарями, що відпочивають на полі. Об'єднавши побутовий сюжет із біблійним, задумав картину з прихованим контекстом «Воскресіння».

За словами В. Красьохи: «...дивлюсь...косарі...та це ж апостоли стоять. Буду собі малювати косарів, але уявляти інший підтекст. Рахую – 11 постатей. Думаю, як намалювати 12-го. Не получається, не вписується він. Коли ж читаю – їх було 11, без Юди. О, так то готово. Додав лелеку – як образ Ісуса Христа» [1]. Етюд, писаний у Волочку, не вписувався в новообраний квадратний формат, тож довелося скорегувати композицію. Складнощі були й технологічного характеру: як повторити колористичне та емоційне враження від етюда? Мистець знайшов вихід у розробці фактурних ефектів, додавши до фарби тирси, соломи.

Ідея наступної картини («Повернення з храму») була первісною, хоча знову поштоухом став старий реалістичний етюд. Мистець згадує, як у Вишньому Волочку малював постановочну композицію «Біла дому» [5, с. 16], де зображено бабу з дитиною на возі. Згідно із задумом картини додав ще зображення «старика». Підтекст євангельського сюжету, коли Ісуса маленьким хлопчиком водили до храму, а він там згубився.

На відміну від попереднього імпресіоністичного полотна, ця картина шаленіє експресією, кольори відкриті, майже фовістичні; мистець використав техніку, яку називає «місивом», але була на другому плані введена натура, що для Красьохи символізує правду.

Після започаткування перших робіт із серії решта вже доповнювалися швидше. До картини «Різдво Богородиці» етюд привіз із плернеру в Острозі. Горизонт понижений, небосхил потовщений хмарами. Серед

ВАСИЛЬ КРАСЬОХА
Різдво Христове, 2010
Полотно, олія

Примітки

1. Апостоли у постолах.
URL : <http://www.volgalutsk.ua/view/6334/>
(дата звернення 6.12.2019).
2. Бабій Н. Атмосфера маминої заплоті: штрихи до портрета художника Василя Красьохи. *Образотворче мистецтво*. 2002. № 4. С. 83–84 : з іл.
3. Барт Р. Избранные работы. Семиотика. Поэтика / пер. с фр. Сост., общ. ред. и вступ. ст. Г. К. Косикова. Москва : Прогресс, 1989. С. 236–237.
4. Гошук О. Сакральна буденність Василя Красьохи. *Василь Красьоха. Художник правди* [каталог] / упоряд. Микола Бендюк. Острог, 2014. С. 32.
5. Василь Красьоха. *Художник правди* [каталог] / упоряд. Микола Бендюк. Острог, 2014. 128 с.
6. Пленерний художник. *Репортер*. 2.10.2008. URL : <http://report.if.ua/kultura/Plenernyj-hudozhnyk/>(дата звернення 6.12.2019).

ВАСИЛЬ КРАСЬОХА
Взяття Богородиці на небо. Етюд, 2010
Полотно, олія

пожовклого поля на другому плані зображена тонка смужка ріллі та постаті двох старих коло воза. За задумом – це Яким та Анна. Картина виконана в реалістичній манері, колорит теплий, спокійний. Статичність композиції порушує нависла над горизонтом брунатна хмара; центр композиції зміщений праворуч вниз. Угорі в центрі картини зображено маленьку хмарину – мистець додав невидимого штриха, дописавши на ній непомітну непосвячену маленьку дитинку в яслах – образ народження Марії.

Один з улюблених сюжетів – копиці на хутірському полі, зимові болота, відлига, сільський цвинтар. Вони стали основою ще кількох картин. У «Введенні до храму» етюд копиці художник перевів у картину. Щоб досягнути фактурності, використовував так звану широку манеру з допомогою величезних пензлів-флейців, шпательів. Маленька дівчинка, що уособлює Марію, написана з етюдю племінниці. Патики, що притримують копицю від розсипання, сформували символічний хрест, драбина поряд, як дорога до неба.

Основою «Благовіщення» став старий етюд до картини «Перед грозою» [5, с. 19]. Картина написана в улюбленій живописній манері «sfumato» – усі абриси зм'якшені, техніка передає густе повітря, що ніби розчиняє предмети та середовище. Горизонт занижений, фігура дівчини в білому буденному одязі з граблями в руках зміщена ліворуч. Велика хмара задуляє весь горизонт. Якщо уважно придивитись, її

середня частина є натяком на ангелів Ботічеллі чи Да Вінчі: лик у виразному тричвертному повороті праворуч. Осьова, що проходить через лик і направлена згори праворуч до лівого нижнього краю, сполучається з композиційною лінією, утвореною правим ліктем та ногами дівчини. До загальної теми трижовкості додаються розбілений колорит та експресіоністична манера письма, доповнена домішками сіна тощо.

«Зустріч Марії та Єлизавети» писалася з картини «На землі» з 1980-х років. В автора були однойменні етюд і картина. За сюжетом картина площинна, без передачі планів. Персонажі – молода (ліворуч) та старша (праворуч) жінки зображені в положенні стоячи через увесь формат. Порівняно з попередніми етюдями, композиція змінила пропорційне співвідношення, стала центральною. Зображення – напівпрозорі, хоча й добре ідентифікуються з огляду на вік та стать, злиті з тлом, що символізує землю, ріллю. За словами художника, ключова ідея – що це земля, від землі все прийшло.

Описуючи інші картини циклу, зауважимо, що вони, як і попередні, мають прості лаконічні сюжети, переважно пов'язані з волинськими краєвидами. Персонажі додані умовно, натяком. У полотнах багато фактурності, об'єм досягається додаванням природних домішок, серед яких для картин «Голгофа», «Вознесіння» автор використовує, окрім соломи, перегній.

Натура для Канни Галілейської написана на пленері в Кременці Тернопільської області. Периметр полотна опоясують руїни замкової гори Бона. На середньому плані майже горизонтально умовно зображено весільну процесію. Це єдине полотно із циклу, де основну частину складає архітектурний стафаж. Колорит побудовано на протиставленні золотих відтінків та холодного синього.

Сюжет «Вознесіння» достатньо прозаїчний: низький рівний горизонт, велика скирта по центру, праворуч від неї скиртувальна машина підносить догори оберемок соломи. Освітлення сфокусоване позаду скирти, контражур. На скирті та по низу зображено чимало дрібних постатей: семеро вгорі, злиті по тону, та п'ятеро кольорових унизу. Небо традиційно розписане темними хмарами, які прориває світла вертикальна смуга. Цей широкий світловий ряд, рух догори скиртувальної машини, тривожний приглушений колорит, посилені сизими тінями, підсилюють ідею Воскресіння Ісуса Христа. Ще один розвинутий сюжет, пов'язаний зі скиртуванням, відтворено на полотні «Сходження Святого Духа». Картина майже плоскісна, площини відмежовані одна від одної за рахунок темного і світлого, що одночасно є і на землі, і на небі. Небо пронизане характерними променями, що спускаються до персонажів. Подібний образотворчий прийом використовуєть-

ся в іконографії, у т. ч. в Михайла Врубеля (фрески Кирилівської церкви).

Рефлексії на ранні твори Ван Гога, що зображують копачів картоплі, елегійні картини Леона Лермітта, Жана Мілле трапляються в картині В. Красьохи «Успіння Богородиці». Вона – стриманої ритмічної композиції, використана техніка «sfumato», сірі та блакитні відтінки відсвічені рожевими тіннями. «На “Успіння” у нас копають картоплю. Етюд біля хати – тут і моя сестра, і прийшли помагати сусідки. І я тут додав фігурки (праворуч) – ніби Ісус тримає маленьку душу Марії... Також “Взяття до неба Богородиці”. Використав старий етюд з коровами у ріці. За біблійними оповідями, коли було успіння – чудом були зібрані всі апостоли, а Фоми не було – він був в Індії. І хотів подивитись... відкрили гробницю, а тіла нема. Для підтвердження Фомі був спущений поясок Марії. Фома – то наш пастух, пастух – як пастор...» [2].

Один із найцікавіших сюжетів циклу – «Адам і Єва». Картина випадає із загального формату, витягнута по вертикалі. Це швидше драма, гротеск, аніж елегія. Фланги вкриті фірмовим густим брудним місивом. Це болото відчувається на підсвідомому рівні. Зображення площинне, розрізнення між верхом і землею лише за рахунок невеликої світлої плями. По центру проходить імовірний шлях, яким обернені від глядача поквпапом прямують чоловік і жінка. Персоніфікованість їх умовна, за рахунок силуету. Майстерність художника в цій праці настільки викристалізована, що ми відчуваємо чавкання чобіт по болоту ґрунтової дороги. Жінку вирізняє світла пляма вгорі, що є натяком на хустку, зав'язану на голові.

Сюжет був підглянутий у житті: у селі відбувалося весілля, однак, за словами художника, не всім учасникам до гуляння – вічні мирські клопоти. Сусіди повертали дорогою від батьківської хати Василя Красьохи попри цвинтар, що став символом Голгофи, наче біблійні чоловік і жінка, що були вигнані з Раю і мусять щоденною працею здобувати свій хліб.

Тож, оцінюючи цикл робіт «Сакральність буття», зауважимо, що в роботах Василя Красьохи поєднано експериментальні живописні манери та реалістичні етюди, створені художником у 80-х рр. ХХ ст. Авторський задум має кілька рівнів прочитання: буквальний, пов'язаний з вибором художнього матеріалу, та контекстуальний – означення авторської ідеї через змішування контекстів. Розуміння всіх контекстів потребує додаткових роз'яснень, роботи з глядачем, співпереживання глядачем сюжету та контексту. Попри те, що роботи мають різну колористику, відмінні технічні прийоми, стилістику, вони об'єднані спільною ідеєю «житійності», прихованої за зовнішніми ознаками буденних сюжетів. ●

ВАСИЛЬ КРАСЬОХА
Зустріч Марії і Єлизавети, 2010
Полотно, олія

ВАСИЛЬ КРАСЬОХА
Успіння Пресвятої Богородиці,
2011
Полотно, олія

